

bezúčelné, nemohlo býti ponecháno v platnosti, a bylo soudem rekursním právem zrušeno, byť Josef S. ve svém rekursu stěžoval si jen do výše zálohy, zvláště když soud rekursní dle § 2, čís. 5 cís. patentu ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z. byl nejen oprávněn, nýbrž i povinen přihlížeti z moci úřední k tomu, že odpadl předpoklad § 168 obč. zák.

Čís. 335.

Podmínky, za nichž lze manželství nezvěstného prohlásiti za rozvázáno.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1919, R I 475/19.)

Nejvyšší soud potvrdil usnesení rekursního soudu, jímž zamítnuta byla žádost Marie P-ové, by její manželství s nezvěstným Františkem P-em bylo prohlášeno za rozvázáno.

Důvody:

Předpis § 112 obč. zák. napotomními zákony nedoznal změny. Naopak v § 9 zákona ze dne 16. února 1883 čís. 20 ř. z. poukazuje se co do podmínek, za nichž lze manželství prohlásiti za rozvázáno, k právu občanskému a dle § 3 zákona ze dne 31. března 1918 čís. 128 ř. z., kterýžto zákon v otázce, o níž tito jde, neobsahuje ustanovení odchylných, platí i v případech tohoto zákona předpisy zákona z roku 1883. Porovná-li se na jedné straně předpis § 277 obč. zák., pokud se týče § 8 zákona z roku 1883 na druhé straně pak předpis § 112 obč. zák., pokud se týče § 9 zákona z roku 1883 (§ 3 zákona z roku 1918), lze ihned seznati, že jiné jsou podmínky soudcovského výroku, jímž nezvěstný za mrtva se prohlašuje, a jiné opět pro soudcovský výrok, jímž kromě toho manželství nezvěstného prohlašuje se za rozvázané. V obojím případě musí dokázány býti skutečnosti, k nimž zákon v § 24 obč. zák. (nyní v doslovu § 1 I. dílčí novely), pokud se týče § 1 zákona ze dne 31. března 1918 čís. 128 ř. z. pojí důvěnku, že nezvěstný zemřel. Pro ten i onen případ platí předpis § 3, odst. 2. zákona z roku 1883, dle něhož soud co do použití průvodů a hodnocení důkazů není vázán průvodními pravidly. Podstatný rozdíl jest však ten, že pro prohlášku za mrtva stačí, dokázány-li skutečnosti, jimiž dle zákona důvěnka smrti jest opodstatněna, takže pak soud žádosti vyhověti musí, kdežto jedná-li se o to, by manželství nezvěstného bylo prohlášeno za rozvázáno, soud nesmí se prostě spokojiti s tím, že dokázána jest některá z podmínek § 24 obč. zák., pokud se týče předpoklad § 1 zákona z roku 1918, nýbrž zákon ukládá mu za povinnost, by řečenou podmínku nebo řečený předpoklad hodnotil dále v tom směru, zda s uvážením všech okolností odůvodňuje jeho přesvědčení o tom, že nezvěstný nejen domněle, nýbrž skutečně zemřel. V daném případě nelze o tom pochybovati, že podmínky zákona z roku 1918 splněny jsou. Poukazem k tomu a dalším okolnostem, že totiž nezvěstný František P. nejen po dvě léta, nýbrž po celou dobu války o sobě slechu nedal a pátrání po něm zůstalo marným, míní dovolací stěžovatelka, že sjednán jest postačitelý podklad pro soud-

covské přesvědčení, že její manžel není více na živu. Než tyto zajisté závažné pŕtahy jsou okolnostmi, k nimž poukázal soud rekursní, seslabený do té míry, že na ten čas nestačí pro soudcovské přesvědčení o tom, že nezvěstný František P. není více mezi živými. Možnost, že týž upadl živ do ruského zajetí hledíc k seznání Františka B., není nikterak vyloučena. Možnost tato a možnost toho, že dosud ještě žije, není též nade vši pochybnost vyvrácena tím, že po celou dobu války nedal o sobě slechu a že marným zůstalo veškeré pátrání. Dlužno zde uvážiti rozlehlost ruské říše, nedostatečnost a nespolehlivost poštovních a jinakých dopravních prostředků, zejména pak neblahé rozhárané vnitřní poměry, jimiž ruská říše jest od drahé doby zmítána a jež mají v zápětí, že celé rozsáhlé a odlehlé oblasti ruské jsou od styku s ostatním světem nadobro odříznuty. O nějaké řádné a pravidelné repatriaci těch, kdož upadli do ruského zajetí, nemůže dosud býti řeči. Počítá-li zákon v § 24 čís. 2 obč. zák. tříletou lhůtu od konce roku, co válka se skončila, bere dojista v úvahu, že do této tříleté lhůty bude repatriace zajatců provedena a že následkem toho lze se o tom, kdo nedal by o sobě slechu ani po provedení repatriace, právem domnívati, že více nežije. Na témže stanovisku spočívá i ustanovení § 1 zákona z roku 1918. Počítáno patrně s tím, že světová válka přec jen již se jednou ukončí a že do 31. března 1919 bude repatriace zajatců celkem již skoncována. Také skutečně dle původního doslovu osnovy zákona měla se druhá polovice lhůty počítati od zastavení nepřátelství. K podnětu poslanecké sněmovny ponecháno určení dne pro počátek druhé polovice lhůty cestě nařizovací s poukazem k separátním mírům a k tomu, že nepřátelství nebude všude v týž den zastaveno (stenograf. protokoly panské sněmovny XXII. období, 32. zasedání, str. 937). Důsledně však trváno a setrváno na tom, že důvodem pro zkrácení lhůty jest očekávání návratu po čas repatriace a opětovně poukázáno zejména k zvláštním poměrům zajatců v Rusku. Tím zákonodárce sám dal na srozuměnou, že nezvěstnost po dvouletou dobu zákona z roku 1918, najmě u zajatců v Rusku nutno posuzovati s největší obezřetností.

Čís. 336.

Účastníky ve válce míní zákon ze dne 31. března 1918 čís. 128 ř. z. pouze ty příslušníky branné moci, kteří jako takoví byli v poli nebo na jiném místě válečných událostí, nikoli též příslušníky branné moci v zázemí.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1919, R II 165/19.)

Žádost Josefy H., by zavedeno bylo řízení za účelem prohlášení jejího manžela Josefa H. za mrtva, byla prvo u stolicí zamítnuta. Důvody: Žadatelka opírá svou žádost o ustanovení § 1 zákona ze dne 31. března 1918 čís. 128 ř. z., uvádějíc, že její muž Josef H. narukoval dne 3. srpna 1914 k vojsku a sice do Olomouce, odtud přišel do Lince, kde byl přidělen v důstojnickém kasinu k obsluze, a odtud že dne 9. července 1915 zmizel. Jelikož tedy nezmizel v poli neb v místě válečného území, nemůže býti považován za účastníka války a není zde podmínek zákona